

SAVARIA ORSZÁGOS TÖRTÉNELEM TANTÁRGYI VERSENY

a 9. évfolyam számára

2020-2021. TANÉV

MEGYEI FORDULÓ

2020. február 9. 14.00 – 16.00

A versenyző neve:

A versenyző iskolájának neve:

A versenyző iskolájának címe:

A felkészítő tanár neve:

***Kedves Versenyző! Válaszait olvashatóan írja le!
Hiba esetén egyértelműen – egy áthúzással – javítson!***

Csak a megfelelően végrehajtott válaszadás fogadható el!

A feladatsorban szereplő források hivatkozásai az értékelési útmutatóban található!

Maximum: 100 pont

Elért pontszám:

1. feladat**Oldja meg az ókor időszakához kapcsolódó keresztrejtvényt!**

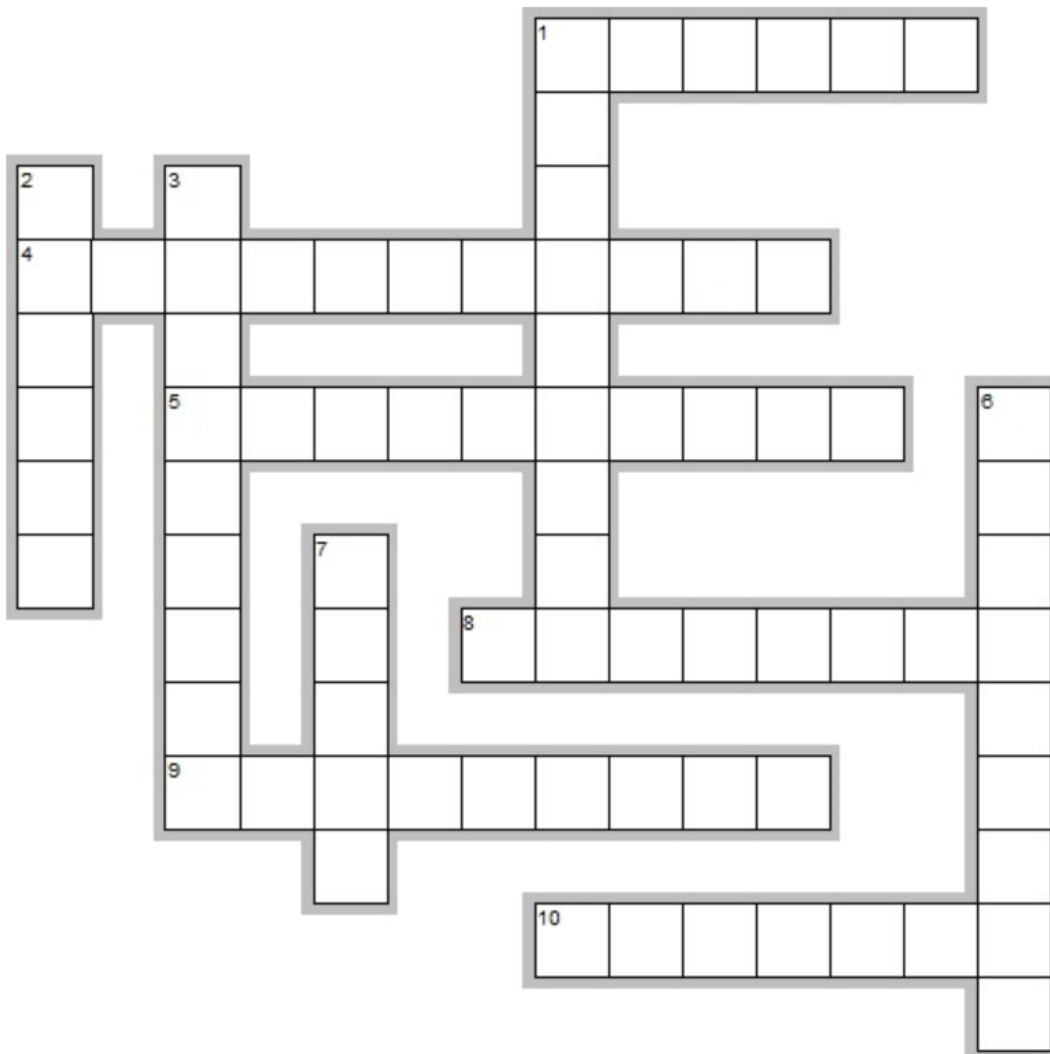
11 pont/...

Vízszintes

1. Bagbrades közelében hadserege megverte Hasdrubál seregét a Kr.e. 3. században.
4. Kertész István (2006) szerint "egyszerre volt [...] hellén (görög) világpolgár, és keleti despota". Mi a görög eredetű neve (sorszámnev nem kell)?
5. A római légiók ostromkor használt harci alakzatának elnevezése (testudo).
8. Egyes állítások szerint csatát tudott nyerni, de háborút nem. Megmérgezte magát.
9. Nagy Sándor és III. Dareiosz összecsapásának helyszíne Kr. e. 331-ben.
10. A római gyalogos katonák egyik alapfegyvere. Vasból készült, kétélű hegyes kard, elsősorban dőfésre használták.

Függőleges

1. A makedón falanxban a harcosok fő fegyverzetének elnevezése (kb. 4,5 - 6 méteres dárda).
2. Történetíróként is tevékenykedett, de politikusként híresebb.
3. Az 1. században a római seregek vereséget szenvedtek a germánoktól Arminius vezetésével.
6. E sziget melletti keskeny tengersizorban csapdába ejtették a görögök a perzsa flottát a Kr. e. 5. században.
7. A római legionáriusok jellegzetes hajítófegyvere (kb. 2 méter hosszú), melynek vashegye képes volt átútni az ellenség vértzetét vagy pajzsát.

2. feladat**Karikázza be** a helyes megoldás számát vagy az X jelet!

14 pont/...

*Vegye figyelembe válaszainál a kötelező irodalom anyagát, szövegét!*a) **Melyik** kialakuló társadalmi réteg kapcsolható a 11. században Aquitania és Provence tartomány területéhez?

1. lovagság X jobbágyság 2. polgárság

b) **Melyik** mesterség fejlődésére hatott közvetlen az aszimmetrikus nehézeke feltalálása?

1. mérnöki X kovács 2. ötvös

c) **Mi** a neve az erkölcsi tanításokat (nem törvényeket) tartalmazó gyűjteménynek a zsidó vallásban?

1. Talmud X Midrás 2. Misna

d) **Melyik** a legerőszakosabb zsidóellenes fellépés a középkorban?

1. pogromok kezdeményezése X gettóba elkülönítés 2. erőszakos megkeresztelés

e) **Melyik** alábbi kifejezéssel van szoros kapcsolatban a kallózás?

1. fűrészelés X posztókészítés 2. olajútés

f) **Melyik** energiaforrás felhasználása miatt tiltakoztak a 13. századi Londonban a légszennyeződés miatt?

1. fa X gőz 2. kőszén

g) **Milyen** módon változott Európa lakosságának száma a 14. század második felére?

1. növekedett X nem változott lényegesen 2. csökkent

h) **Melyik** tartozott a 7 lovagi készség közé?

1. bokszolás X verselés 2. futás

i) **Melyik** utal a vita középkori oktatási módszerére a latin eredetű kifejezések közül?

1. quaestiones X disputatio 2. lectio

j) **Ki** volt a középkori filozófia, a skolasztika kidolgozója a 11-12. században?

1. Szent Benedek X Szent Anzelm 2. Szent Tamás

k) **Melyik** székesegyházban volt a francia királyok temetkezési helye a 6. századtól?

1. Notre-Dame X Saint-Denis 2. Reims

l) **Melyik** művészeti ághoz kapcsolható Villard de Honnecourt vázlatkönyve?

1. festészet X szobrászat 2. építészet

m) **Melyik** természetese egyáltalán nem jellemző a 13. századi Európában?

1. búza X rizs 2. zab

n) **Melyik** egészséges állatnak nagyobb az értéke a 12. század közepén Európában?

1. szarvasmarha X sertés 2. ló

3. feladat**Egészítse ki** a táblázatot a valós vagy kitalált idézetek és kulcsszavak segítségével!

10 pont/...

Idézet és kulcsszó	Évszám	Személy neve
„E jelben győzni fogsz!” – türelem	a)	b)
„Imádkozzál és dolgozzál” – alapító	c)	d)
„Így jár mindenki, aki átugorja a falaimat!” – király	e)	f)
„A tenger végén nem feneketlen szakadék van, hanem egy másik kontinens.” – korszakhatár	g)	h)
"Nincsenek Istenek, kivéve az egy igaz Istent." – „futás”	i)	j)

4. feladat**Egészítse ki** a szöveget! **Figyeljen** a szövegösszefüggésre, helyesíráásra és nyelvhelyességre!

10 pont/...

Elmondom tehát, hogy az Isten (a) üdvösséges Megtestesülésének immár (b) esztendejét írták, midőn jeles (c) városában, mely szépségével felülmúlja mind a többi itáliai városokat, kiütött a halálos (d), melyet az égitestek hatalma vagy Istennek bűnös cselekedeteinken érzett igazságos haragja zúdított a halandókra, hogy észre térítsen bennünket. [...] alig néhány esztendővel annak előtte bukkant fel a(z) (e) országokban, s minekutána ottan rengeteg embert elpusztított, feltarthatatlanul harapódzott egy helyről a másra, s nyomorúságunkra-on/-en/-ön (f) is elterjedt. [...] férfiaknál, nőknél egyaránt a lágyékukon vagy a hónuk alatt bizonyos daganatok támadtak, amelyek néha akkorára nőttek, mint egy rendes alma, néha akkorára, mint egy tojás, vagyis voltak nagyobbak, voltak kisebbek, amelyeket a nép "búb"-nak nevezett. És a testnek ama fent mondott két részéből kezdett e mondott (g) hamaridő múltán kiütni, és kibukkanni a testnek minden egyéb részén is egyformán; és ennek utána kezdett a mondott betegségnek minéműsége (h) vagy kékesfekete foltokra változni, melyek a karokon, a combokon és a testnek minden egyéb részén feltűnedeztek sok embernél; némelyiknél nagyok voltak és ritkák, másoknál kicsinyek és sűrűk. És valamint kezdetben a búb volt és maradt biztos jele a bekövetkezendő -nak/-nek (i), akként most e(z) (j) voltak a jelei mindazoknál, akiket megleptek.

Boccaccio: Dekameron alapján (részlet)

5. feladat**Egészítse ki** a megfelelő betűjelek és szavak beírásával a kereszténységre vonatkozó táblázatot!Soronként hibátlan megoldásért jár pont! Nincs megadva minden helyes kifejezés!

12 pont/...

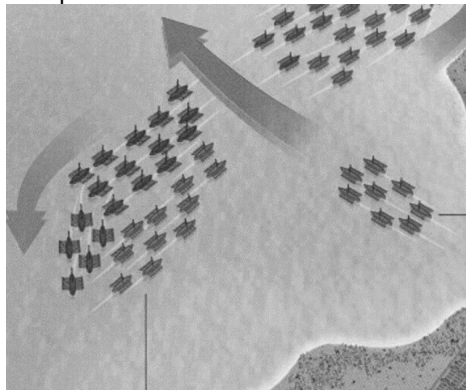
- A) van tisztítóúz B) kovászos kenyér C) nem felbontható D) hagymakupola
E) templomszentély elkülönítése F) csúcsív G) cölibátus H) nincs elválasztva

	összehasonlítási szempont	nyugati egyház	keleti egyház
a)	ELNEVEZÉS		
b)	EGYHÁZI VEZETŐJE		
c)	KÖZPONTJA		
d)		LATIN BETŰS	
e)	ÉPÍTÉSZET JELLEMZŐJE		
f)			LEHET 2. ÉS 3. IS
g)	ÁLDOZÁS SORÁN		
h)	PAPSÁG		
i)	PURGATÓRIUM		
j)			IKONOSZTÁZ
k)	SZENTSÉGEK SZÁMA		
l)	SZERTARTÁS NYELVE		

6. feladat**Válaszoljon** a képrészlet és az adatok alapján az adott csatához kapcsolódó feladatokra!

8 pont/...

1. képrészlet

A hajók létszáma: kb. 230 ↔ kb. 400 hajó

a) – b) **Nevezze meg** a csata helyszínét és időpontját!

.....

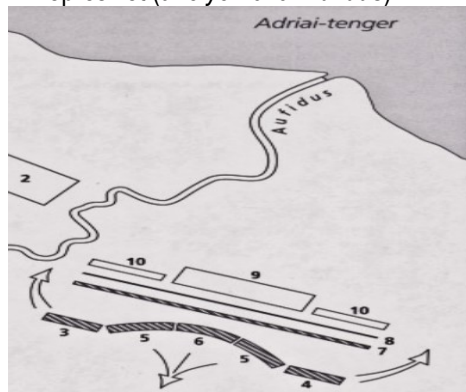
c) **Ki** volt a férfi hadvezére a vesztes félnek?

.....

d) **Milyen** államformát vezet be Kr.e. 27-től a győztes fél?

.....

2. képrészlet (a folyó neve: Aufidus)

A katonák létszáma: kb. 50 ezer ↔ kb. 86 ezer

e) – f) **Nevezze meg** a csata helyszínét és évszázadát!

.....

g) **Ki** volt a hadvezére a győztes félnek?

.....

h) **Mi** akadályozta a római lovasság mozgásterét?

.....

7. feladat**Igaz vagy hamis az állítás az adatok és ismeretei alapján? Jelölje a táblázatban X beírásával!** 8 pont/...

1 aureus = 25 denarius	A napszámos napi bére: 1 denarius
1 denarius = 4 sestertius	1 legionarius zsoldja 1 évre: 900 sestertius
1 denarius = 10 as	Olcsó szoba havonta: 3 denarius
1 sestertius = 2,5 as	Napi élelmiszer 1 főre: 1 sestertius
	1 rabszolga ára: 300-500 denarius

Németh-Borhegyi (2014) 89. o. adatai

Állítás (a köztársaságkori Rómára vonatkoztatva)	Igaz	Hamis
a) A fenti adatok vonatkozhatnak Marius reformja utáni időkhöz.		
b) 25 as elegendő volt egy olcsó szoba bérléséhez.		
c) Az aureus anyaga lehetett aranyból, a denarius pedig ezüstpénz volt.		
d) Az as értéke fokozatosan romlott, így 1 denariusról a későbbiekben többet kellett fizetni.		
e) 1 legionarius egy rabszolgát évente tudott venni zsoldja alapján, ha akart.		
f) Kr. e. 44-ben nem volt még aranypénz.		
g) A napszámos havonta kereshetett 260 as összeget.		
h) Vagyonos embernek számított a rabszolgatulajdonos.		

8. feladat

8 pont/...

Azonosítsa a 7 szabad művészet allegorikus meghatározásait! Alkalmazza a megadott szöveg helyesírását!

„Herrad von Lansberg Hortus deliciarum (1180) című művének nevezetes miniatúrája teljes egészében ábrázolja a hét szabad művészet rendszerét. A középpontban a felső félkörben a Philosophia allegorikus nőalakja ül, és oldalából hét sugár árad. Az alsó félkörben Szókratész és Platón alakja jelenik meg. A belső kört körülölelő külső körben jelennek meg a hét szabad művészet allegorikus alakjai, tudományuk egy-egy attribútumával. A tudományok az óra járásával megegyező irányban haladnak, vagyis a kezdő tanulmányoktól a „nulla órától” (trivium - grammatica, rethorica, dialectica) a magasabb tanulmányok felé (quadrivium - musica, arithmetica, geometria, astronomia). Ez egyúttal a szabad művészetek hierarchiáját is megadja, a művészetek / tudományok útja a grammatikától a legösszetettebbig, az asztronómiáig halad. A körön kívül, alul, négy figura a „költők a mágusokkal” nevet kapja, azaz az ő művészetük kívül esik a hét szabad művészetben.”

Hans Heinrich Eggebrecht nyomán

- a) A csillagok felé mutat; a bal kezében tartott eszköz nem azonosítható egyértelműen. „A csillag nevéből kikövetkeztetem, miből fejthető meg a jövőndőlés.”
- b) Kezében táblát (tabula) és íróvesszőt tart. „Az indokok erejét kutatod általam, jó rétor.”
- c) Attribútuma a körző és a mérőrúd. „Sokféle vizsgálattal meghatározom a föld mértékeit.”
- d) Bal kezében kutyafejet tart, a feliratnak megfelelően: „Az érveket kutyamódra, egymás után sorjázom.”
- e) Kezében hárfát (cithara) tart, melyhez további attribútumként egyhúros, körte alakú viella (líra) és tekerőlant (organistrum) társul.
- f) Kísérője a tankönyv és a vessző (scopa), valamint a következő versbe szedett felirat: „Általam tanulja meg mindenki, mi a hang, a betű és a szótag.”
- g) Kezében számolózsineget tart, és a következőket mondja: „Számokból tevődöm össze, s megmutatom a köztük levő különbségeket.”
- h) **Melyik** tudomány az elsődleges a képi ábrázolás szöveges leírása alapján?

9. feladat

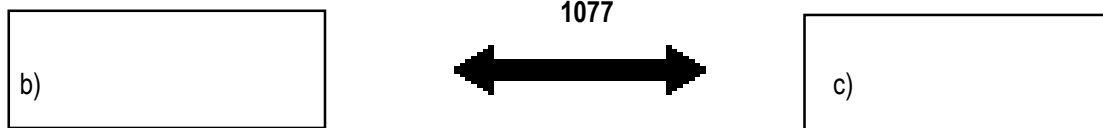
Egészítse ki az ábra adatait a források és ismeretei alapján! **Írja be** a betűjelekhez a pontos neveket! 9 pont/...

Az investitúra-harc szembenálló képviselői, jelentősebb időpontjai és következményei

a) **Milyen** pozíciót tölt be az alábbi szövegben nyilatkozó személy?

„Ezenközben biztos értesülést szereztünk arról, hogy megérkezett a király, aki, mielőtt Itáliába jött volna, könyörögve küldött hozzánk követeket és megígérte, hogy minden tekintetben elégtétellel szolgál Istennek, Szent Péternek és nekünk... Végül töredelmétől és a jelenlevők esedezésétől legyőzve a kiközösítés bilincsenek feloldásával a közösség kegyelmébe és az anyaszentegyház kebelébe visszafogadtuk...”

Az investitúra-háború okai és története (Sulinet)

d) A vezeklés helyszíne:

Az ellentét az alábbi megegyezéssel ér véget (nem a fent megnevezett felek kötik meg):

„Én, Henrik, Isten kegyelméből a rómaiak felséges császára, az Isten, a szent római egyház és Callixtus pápa úr iránti szeretetből, valamint lelkem üdvéért, Isten és Isten szent apostolai: Péter és Pál, valamint a szent katolikus egyház javára minden gyűrűvel és pásztorbottal történő investitúráról lemondok, és megengedem, hogy országom vagy birodalmam minden egyházában kánoni választás és szabad felszentelés legyen...”

Az investitúra-háború okai és története (Sulinet) –1122 (részlet)

e) **Mikor** alapították a fenti szövegben nyilatkozó személy birodalmát?

f) **Igaz** vagy **hamis** az állítás? *Húzza alá a helyes megoldást!*

Az 1122-es megegyezés alapján csak a pápa iktathatott be főpapokat egyházi méltóságukba.

Igaz – Hamis

g) **Milyen** latin eredetű szakszót használnak a fenti megegyezésre?

h) **Kik** támogatták III. Sándort a legnanói csatában (1176)? **Húzza alá** a helyes megoldást!

A) Francia Királyság B) lombard városok C) nem volt támogatója

i) **Melyik** pápához kapcsolható az investitúra-harc eredményeként a pápaság megerősödése a 12-13. század fordulóján?

10. feladat (Rövid esszé írása maximum 18 sorban.)

10 pont

Hogyan hatott a mezőgazdasági módszer és technika változása a jobbágypok termelésére a 11-13. századi Nyugat-Európában? **Milyen** konkrét változások említhetők?

„Az egyre korlátozottabb földterület kikényszerítette a földek ésszerűbb kihasználását. Nyugaton kezdetben a kétnyomásos művelés terjedt el. Ebben a földeket két részre, nyomásra osztották: az egyikbe gabonát vetettek, a másikat ugaron hagyták, itt legeltették az állatokat. [...] A kétnyomásos gazdálkodást Nyugaton lassanként kiszorította a háromnyomásos földművelés.”

A mezőgazdaság középkori átalakulása (Sulinet – URL: <http://bit.ly/2N1HCJ6> - 2021. 02. 04.)

„Azt akarjuk, hogy mindenki számára legyen ismert ez a szerződés, amelyet mi a Rajnán inneni emberekkel, akiket hollandoknak neveznek, kötöttünk. Ezek az emberek felkeresték felségünket, igen erősen kérve a püspökségünk területén fekvő eddig műveletlen, mocsaras, az ország lakói számára haszontalan földek átengedését, hogy azt termővé tegyék. Híveink tanácsára úgy ítéltük, hogy ez hasznos lenne nekünk és utódainknak, ezért nem utasítottuk el kérelmüket, hanem beleegyezésünket adtuk.”

A 12. századi szerződést a hamburgi érsek kötötte (Sulinet – URL: <http://bit.ly/2N1HCJ6> - 2021. 02. 04.)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....